

Syv Sure Mænd på TV 2 Charlie

TV 2 Charlies programserie *Syv Sure Mænd* tematiserer moderne alderdomsroller og sætter spørgsmålstejn ved, om en lykkelig alderdom hænger sammen med evnen til at være ungdommelig og i udvikling.

Ældre mennesker repræsenteres ofte negativt i medierne. Aldersgruppen er underrepræsenteret sammenlignet med størrelsen af den andel af befolkningen, der udgøres af ældre mennesker. Når ældre mennesker endelig optræder i medierne, er det i stereotype roller som svage, ensomme og stagnerede. Således lyder hovedkonklusionen i en væsentlig del af den kulturgerontologiske forskning, der fra 1990'erne og frem har beskæftiget sig med alderdom på tv og i det brede mediebillede (bl.a. Audun-Olsen et al 1996, Kirk 1999, Vesperi 2003, Signorielli 2001, Christensen & Christensen 2001). Imidlertid synes tendensen til negativ medierepræsentation af ældre at være aftagende. I takt med udviklingen af det aldrende samfund (Blaakilde, 2003 p.12), hvor der bliver flere og flere ældre mennesker, og aldersgruppens økonomiske og fysiske ressourcer er større end tidligere, oplever vi også, at de traditionelle alderdomsroller forandres. Den omdiskuterede sag om den danske kvinde, der i februar 2007 blev mor i en alder af 61 år, er et symptom på denne udvikling. Vores opfattelse af alderdom som en livsfase, der dikterer en bestemt livsstil, udfordres af ældre mennesker, der fører en tilværelse, som er identisk med yngre generationers. Derfor er repræsentationen af alderdom i det brede mediebillede også på vej væk fra det tidligere så entydige fokus på stagnation, svaghed og ensomhed. Mediebilleder af ungdommelige ældre, der dyrker fitness, tager på jordomrejser og på andre måder eksperimenterer med forestillingerne om den livsstil, der knytter sig til alderdommen, bliver stadigt mere udbredte. I oktober 2004 etablerede TV 2 sågar den første danske

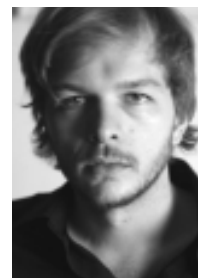
livsfasesegmenterede tv-kanal til ældre mennesker, *TV 2 Charlie*, der som institution er et bevis for ældre menneskers status som kommercielt attraktive og ressourcestærke forbrugere. *TV 2 Charlie* er en kommerciel kanal, hvis mål ikke er at repræsentere ældre mennesker på en bestemt måde, men primært at skaffe seere og blive stemt ind i diverse antenneforeningers kabelpakker. Dette, sammenholdt med kanalens meget underholdningsbaserede profil og beskedne seertal, er måske årsagen til, at alderdomsrepræsentation på TV 2 Charlie ikke har været genstand for megen kulturgerontologisk interesse. Men i kraft af at TV 2 Charlie i langt højere grad end nogle af de øvrige danske kanaler kommunikerer til og om den ældre aldersgruppe, er kanalen en vigtig aktør i forhold til, hvordan alderdom og ældre mennesker portrætteres på tv i dag. I TV 2 Charlies reality-serie fra 2006, *Syv Sure Mænd*, tematiseres netop det forhold, at mange ældre i dag har ressourcer til at dyrke en ungdommelig livsstil. Programserien, der først blev sendt på TV 2 Charlie og efterfølgende på moderkanal TV 2 i bedste sendetid, markerer en udvikling væk fra elendigheds-perspektivet i alderdomsrepræsentationen på tv. Men samtidig demonstrerer programserien også skepsis over for ideen om de ungdommelige ældre i det aldrende samfund.

Gnavne gamle mænd

Ideen bag programserien *Syv Sure Mænd* er enkel. Man har samlet syv pensionerede mænd, der alle har negative fordomme om moderne livsstilsfænomener som brunch, fitness, feng shui, teambuilding, healing m.m. I hvert

afsnit udfordres de syv mænd inden for et af disse områder, idet de under instruktion fra en yngre ekspert på området skal lære at lave brunch, dyrke fitness, indrette et hjem efter feng shui principperne etc. Spændingen består så i, hvorvidt de ældre mænds fordomme og aversioner over for det moderne fænomen forsvinder i løbet af afsnittet. Programserien trækker på genregreb fra reality-tv, men den virkelighed, der møder seeren, er bearbejdet og iscenesat som en fortælling om alderdom versus det moderne. I denne fortælling er de syv mænd fremstillet i overensstemmelse med stereotypen om alderdom som en livsfase, der indebærer et tab af egenskaber, fx mental styrke. Ifølge denne forestilling er det underforstået, at et menneske med alderen mister evnen til at forstå og dermed billige udvikling og forandring. Derfor vil ældre mennesker helst gøre, som de plejer, og derfor er alderdom synonymt med stagnation. Mediebilleder af alderdom fremstiller således ofte ældre mennesker som personer, der er skeptiske eller ligefrem fjendske over for fænomener, der lovprises af yngre grupper i samfundet (Christensen & Christensen 2001, pp. 37-41). I *Syv Sure Mænd* brokker de ældre mænd sig over alt det *nymodens pjat*, de ikke forstår: Mobiltelefoner, rygeforbud, arkitekttegnede møbler i en børnehave og den yngre generation i det hele taget. Ligeledes stejler de kraftigt over for udfordringer blandt de moderne livsstilsfænomener. De lever perfekt op til den faste vending om *gammel* og *forstokket* som to sammenhængende størrelser.

Den stereotype forestilling om aldring som et tab kommer ligeledes til udtryk

gennem programseriens brug af alderdom som et komisk karaktertræk. Programserien dvæler konstant ved de situationer, hvor de ældre mænd opfører sig desorienteret og klumret. De syv mænd skærer sig på knive i køkkenet, forveksler salt med sukker, ved ikke hvad en smoothie er, udtaler feng shui forkert og ryger konstant ud af takt til musikken, der ledsager fitnessøvelserne. De ældre beskrives som mennesker, der qua deres alderdom har tabt evnen til at gebærde sig meningsfuldt og målrettet i verden. De er ude af trit med den moderne verden. I programseriens introsekvens stirrer de syv mænd seeren anklagende i øjnene med korslagte arme, alvorlige ansigter og rynkede øjenbryn. Deres silhuetter kaster lange skygger, og billedet giver på lidt komisk vis associationer til en westernbande a la *The Magnificent Seven* i den klassiske Steve McQueen western fra 1960 (på dansk *Syv Mænd Sejrer*). Referencen er ikke tilfældig eller uhensigtsmæssig, eftersom cowboyfiguren inden for den klassiske western har mange ligheder med de syv mænd. Den klassiske cowboy konstrueres ofte som en figur, der er fremmed i forhold til det resterende samfunds levemåde og værdisæt, fordi han opererer ud fra et forældet verdenssyn. Han repræsenterer en gammeldags og primitiv levemåde, der udspringer fra the wilderness. En levemåde, civilisationen og den moderne teknologiske udvikling truer med at udslette. Ligesom den klassiske cowboy er de syv

mænd klar til at kæmpe mod moderne livsstilsfænomener.

Man kunne således anklage *Syv Sure Mænd* for at reproducere stereotyperne omkring alderdom som en stagneret og ulykkelig livsfase. Imidlertid modsætter programserien sig en sådan læsning. De syv mænd er - trods deres stædighed og enorme skepsis over for moderne livsstilsfænomener - på ingen måde svage, ulykkelige, stagnerede ældre. De er stærke, handlekraftige og cool, som westernheltene i *The Magnificent Seven*, og deres verdenssyn fremstilles ikke som forældet og primitivt.

Alderdom & phronesis

I *Syv Sure Mænd* er der flere eksempler på, at de ældres umoderne verdenssyn fremstilles som en styrke og en attraktiv egenskab. I feng shui-afsnittet ønsker den unge konsulent, at de ældre skal skille sig af med bestemte objekter, de har samlet sammen i løbet af deres tilværelse: Et arvestykke i form af en sabel, der har været brugt i 1. Verdenskrig og et dystert maleri, der forestiller en neandertalmand. Disse ting indeholder angiveligt negative energier. For de syv mænd er objekterne imidlertid meningsfulde, fordi de er et vidnesbyrd om deres egen individuelle - såvel som menneskehedens kollektive - historie. Forhandlingen om, hvad der skal bevares og kasseres, iscenesættes som en forhandling om to forskellige normer og verdenssyn. Alderdom er ensbetydende med at have en historisk bevidsthed og forstå sin

Kulturgerontologien har ofte påpeget, at tv-portrætter af ældre mennesker reducerer alderdom til en negativ livsfase, der er præget af stagnation. I takt med udviklingen af det aldrende samfund møder disse negative aldersstereotyper imidlertid øget modstand, og TV 2 Charlies programserie fra 2006, *Syv Sure Mænd*, er et eksempel herpå. På baggrund af sit speciale om aldersrepræsentation på TV 2 Charlie analyserer forfatteren i denne artikel aldersportrættet i *Syv Sure Mænd*. Gennem humor og karikatur vender programserien vores negative forestillinger om alderdom på vrangen og eksemplificerer derfor et nytænkende og konstruktivt tv-portræt af ældre mennesker.

Gaute Parbo Niemann er cand. mag. i medievidenskab og litteraturhistorie fra Aarhus Universitet.

gaute@gaute.dk

Den første sæson af *Syv Sure Mænd* havde premiere på TV 2 Charlie i foråret 2006. Anden sæson blev sendt i efteråret 2006

eksistens i en større kontekst, mens det moderne livsstilsfænomen repræsenterer overfladiskhed og forgængelighed. De ældre er de normale, mens de moderne livsstilsfænomener fremstår som normafvigende. Dette forhold bliver endnu tydeligere i et afsnit, hvor de ældre møder en ekspert inden for spirituel vejledning og healing. Gennem meditation skal han sætte de ældre i kontakt med en indre, åndelig dimension. Vi ser eksperten, der mediterer i lotusstilling med lukkede øjne i et lokale med stearinlys og lyskæder. Han filmes nedefra som et religiøst ikon til tonerne af new age-musik. Hele scenariet har et sekterisk præg, som var eksperten leder af en nyreligiøs bevægelse. Når de ældre mænd er skeptiske over for dette miljø, virker de ikke stagnerede eller fremskridtsfjendske. Deres reaktion er nærmere udtryk for god, gammeldags fornuft. Qua deres alderdom kan de syv mænd afskrive feng shui og spirituel healing som forgængelige modeluner. Selv om det umiddelbart kunne virke sådan, iscenesætter *Syv Sure Mænd* ikke alderdom som et tab, men som en akkumulation af egen-skaber.

Nu, jeg er blevet så gammel, så jeg mener selv, jeg har et godt liv, og jeg har ikke brug for nye impulser til at lave det liv om, siger Erik i afsnittet *Personlig Udvikling*. Normalt vil det signalere resignation, hvis et menneske erklærer, at det ikke konstant søger nye impulser og indtryk. I *Syv Sure Mænd* bliver det i stedet gjort til et udtryk for erfaring og selvindsigt. Fremstillingen af de ældres modstand mod udvikling og moderne fænomener indbefatter derfor et element af *phronesis* (Sipiora, 2000 p. 209): evnen til at tænke kritisk og køligt (*cool*) som følge af erfaring. Når de ældre afviser moderne fænomener, kan det opfattes som et billede på, at de gennem produktiv aldring har udviklet et indre kompas, der altid peger i den rigtige retning. De ældre stagnerer ikke over for det moderne. I stedet demonstrerer de et stabilt verdenssyn i mødet med det moderne. På handlingsniveau bearbejdes de ældre menneskers fordomme om moderne livsstil og yngre generationer, men på

udsigelsesniveau bearbejdes seerens fordomme om alderdom som en stagneret og fortabt livsfase. Derfor er alderdomsrepræsentationen i *Syv Sure Mænd* grundlæggende smigrende: Det er værdifuldt at være ældre og have traditionelle værdier.

Syv Sure Mænd versus

No age-samfundet

Med *Syv Sure Mænd* befinder vi os langt fra den stereotype alderdomsrepræsentation, der hos ældreforsker Henning Kirk betegnes som *elendighedspornografi* (Kirk, 1999 p.13). Udover at beskæftige sig med alderdom på en anderledes og positiv måde er programserien også relevant i forhold til det aldrende samfunds ændrede opfattelse af alderdom og alderdomsidentitet. I *Deadline 2. sektion* (den 26. februar 2007) introducerer værten Jes Stein Petersen betegnelsen *No age-samfundet*, der dækker over, at alder i mindre og mindre grad har betydning for, hvordan man lever sit liv. Selv om betegnelsen *No age-samfund* er en journalistisk tilspidsning, har Jes Stein Petersen en pointe, som delvist understøttes af andre kulturgerontologer, fx Blaakilde, Blaikie, Polivka og Öberg & Tornstam.

I det aldrende samfund udfordres den traditionelle opfattelse af alderdom som en retrospektiv fase, hvor et menneske ser tilbage på sit liv – som en forfatter, der skriver et appendiks til sin roman. Alderdommen opfattes af flere og flere som en fase, hvor man, svarende til i ungdommen, påbegynder nye projekter, ser fremad og fokuserer på udvikling (Polivka, 2000 p. 228). Derfor fortæller den kronologiske alder intet om et menneskes identitet, og derfor er det ikke unaturligt at få børn i en høj alder eller at kaste sig over livsstilsfænomener, der hidtil har været forbeholdt de yngre generationer (Blaikie, 1999 p.59). På mange punkter er det positivt, at rammerne for alderdommen er frie, og at forestillingen om alderdommen som en negativ, stagneret livsfase møder modspil. Ifølge flere gerontologer risikerer vi imidlertid også, at alderdom bliver en tilstand, ældre mennesker forsøger at udsætte eller undgå gennem eksperimenter med moderne, ung-

dommelige livsstilsfænomener. Når de ældres livsstil bliver mere identisk med yngre generationers, risikerer alderdom at blive en karikatur af ungdom, hvor det at være ældre er en meningsløs og uattraktiv identitet. Dette gælder i positive medieportrætter af seje ældre, hvor alderdom bliver *talt* bort, idet der fokuseres på, at den ældre er frisk, rørig og ungdommelig. Det positive i disse alderdomsportrætter består i, at de ældre undslipper alderdom ved at imitere ungdommen (Blaakilde, 2002 p. 271, Öberg & Tornstam, 2001 p.17).

Det skeptiske syn på ideen om den ungdommelig alderdom i et *No age-samfund* genfindes i *Syv Sure Mænd*. Programseriens narrative fremdrift skabes vha. nysgerrigheden efter at se, om de syv ældre mænd lærer at holde af de moderne fænomener – om de udvikler sig. Selve tilstedeværelsen af et udviklingsmotiv som omdrejningspunkt for programmet kan opfattes som en tematisering af begreber som fleksibilitet, foranderlighed og evnen til at kunne omfavne nye livsstilsfænomener; at være med på noderne. I *Syv Sure Mænd* findes mange eksempler på, at de ældre ikke udvikler sig markant i mødet med de moderne fænomener. Evnen til at forandre sig selv og sit syn på verden er derfor ikke en absolut nødvendig egenskab for at føre en lykkelig tilværelse som ældre. I *Syv Sure Mænd* er det på mange punkter et positivt aspekt, at de ældre er, som de er, og ikke føler et behov for en masse nye impulser og ungdommelige udfordringer. At være som man er, er ikke et udtryk for stagnation, men for stabilitet. *Syv Sure Mænd* er en form for reality-tv, som den ældre seer kan benytte som sparringspartner og refleksionsspejl i forhold sine egne overvejelser om, hvad han/hun vil bruge den tredje alders frihed til. Og her er budskabet klart: At være ældre er en positiv identitet og en kvalitet i sig selv – man behøver ikke føre en livsstil med brunch, feng shui og fitness for at få en lykkelig alderdom. Det er ok at være gammel og gnaven – i hvert fald på TV 2 Charlie.

Referencer

Audun-Olsen, Jette et al. (1996). *Et billede af ældre: Når ældre ser fjernsyn i Danmark*. København: Ældre Sagen.

Blaikie, Andrew (1999). *Ageing and popular culture*, Cambridge: Cambridge University Press.

Blaakilde, Anne Leonora (2002). *Ord skaber alder*. I Christine E. Swane et al. (ed.) *Gerontologi – Livet som gammel*. København: Munksgaard Danmark. Pp. 265–276.

Blaakilde, Anne Leonora (2003). Grå udfordringer i fremtiden. I *Gerontologi og samfund*. Vol. 19, nr. 1, pp. 12–13.

Christensen, Anna-Louise Højlund & Mette Kopp Christensen (2001). Konstruktionen "Alderdom" – Medierepræsentationer af alderdom og aldring i moderniteten. Speciale i Medievidenskab, Institut for Film- og Medievidenskab, Københavns Universitet.

Kirk, Henning (1999). *Det grå guld – Seniorboomet: ressource versus elendighed*. København: Forlaget Fremad.

Polivka, Larry (2000). Postmodern Ageing and the Loss of Meaning. *Journal of Ageing and Identity*, Vol. 5, Nr.4, pp. 225–235.

Sipiora, Phillip (2000). Hemingway's Ageing Heroes and the Concept of Phronesis. *Journal of Ageing and Identity*, Vol. 5, No. 4, pp. 207–223.

Signorielli, Nancy (2001). Ageing on Television: The Picture in the Nineties. *Generations*, Vol. 25, nr. 3, pp 34–38.

Vesperi, Maria (2003). *Forty-Nine Plus: Shifting Images of Ageing in the Media*, Working paper forberedt i forbindelse med konferencen 'Baby Boomers and Retirement: Impact on civic engagement', Oktober 2003. Lokaliseret 30/03/07 på: www.cel.sfsu.edu/lolli/resources/Vesperi.pdf

Öberg, Peter & Lars Tornstam (2001). Youthfulness and Fitness—Identity Ideals for All Ages? *Journal of Ageing and Identity* Vol. 6, nr. 1, pp. 15–29.

Foto: Per Arnesen

Syv sure mænd fra TV 2 Charlies serie